

RIKSDAGENS SVAR 83/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av polislagen och till vissa lagar som har samband med den

Lagmotion med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

Ärende

Regeringen har till 2004 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om ändring av polislagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 266/2004 rd). Riksdagsledamot Esko Kurvinen m.fl. har väckt en lagmotion med förslag till lag om ändring av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (LM 58/2005 rd).

Beredning i utskott

Förvaltningsutskottet har i ärendena lämnat ett gemensamt betänkande (FvUB 10/2005 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att en totalöversyn av polislagen utifrån polislagens bestämmelser bereds omsorgsfullt och att den proposition som lämnas till riksdagen är möjligast klar och konsekvent med precisa och även i övrigt relevanta motiveringar till varje enskild paragraf.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 22 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1121/1999, *ändras* 5 §, 20 § 2 mom., 22 a, 28 och 30 a §, 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a §, 34 § 1 mom., 36 § 2 mom., 43 § 4 och 6 mom., 44 § 1 och 2 mom., 47 § 1 och 3 mom. samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom.,

av dem 22 a och 30 a § samt 54 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom. sådana de lyder i lag 315/2001, 28 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 21/2001, 31 § 3 och 4 mom., 31 a—31 d, 32 a—32 d, 33 och 33 a § samt 44 § 2 mom. sådana de lyder i sistnämnda lag samt 36 § 2 mom. sådant det lyder i lag 522/2004, samt

fogas till 7 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 9 a—9 e, 22 b—22 f, 31 e, 31 f och 33 b §, till 36 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lagar 21/2001 och 522/2004, ett nytt 4 mom., till lagen en ny 36 a §, till 42 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till lagen en ny 45 a § och till 47 § ett nytt 5 mom., som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

5 §

Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift

En polisman som vidtar sådana åtgärder för att inhämta information som avses i 3 kap. får dröja med att ingripa när ett sådant brott håller på att ske som inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada och om åtgärdsfördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att informationen inhämtas.

Polisen har rätt att avstå från en åtgärd, om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäligen med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av polisen, och vars omedelbara rättigheter berörs, har rätt att få veta grunden till att polisen avstår från åtgärden.

7 §

Polisbefogenheter

En yngre konstapel har en polisman befogenheter. Under en arbetspraktikperiod som ingår i grundexamen för polis får en yngre konstapel utöva en polisman befogenheter under ledning och behövlig uppsikt av handledaren för arbetspraktiken.

9 a §

Inställelse i tjänst

Med tanke på särskilda situationer som kan uppstå i polisens verksamhet skall varje polisman se till att polisenheten har hans eller hennes kontaktuppgifter.

En polisman skall utan dröjsmål inställa sig i tjänst när en allvarlig gärning eller händelse som hotar allmän ordning och säkerhet nödvändigt kräver det.

En polisman är skyldig att på förordnande inställa sig i tjänst också under sin semester, när detta är nödvändigt för att allmän ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas. Ett sådant förordnande kan ges av polisens högsta ledning i fråga om alla polismän, av polisens länsledning i fråga om de polismän som är underställda polisens länsledning samt av chefen för polisens riksomfattande enhet och chefen för polisinskrutningen i ett härad i fråga om polismännen i sin egen enhet.

En polisman som inte är tjänstledig eller har semester är skyldig att på förordnande tillfälligt vara i larmberedskap och inställa sig i tjänst när det är nödvändigt av särskilda skäl i anslutning till polisens verksamhet. Ett sådant förordnande kan ges av polisens högsta ledning i fråga om alla polismän, av polisens länsledning i fråga om de polismän som är underställda polisens länsledning samt av chefen för polisens riksomfattande enhet och chefen för polisinskrutningen i ett härad i fråga om polismännen i sin egen enhet.

9 b §

Polismans rätt att vara biträde eller ombud

En polisman får vara biträde eller ombud för den som misstänks för ett brott endast om den misstänkte är nära anhörig till polismannen enligt 15 kap. 2 § 3 mom. i rättegångsbalken och den anhöriga inte har rätt att få en försvarare enligt 2 kap. 1 § i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

En polisman får inte vara biträde eller ombud för en målsägande om detta kan stå i strid med skötseln av polismannens tjänsteåligganden.

9 c §

Polismans uppförande

En polisman skall i tjänsten och i sitt privatliv uppföra sig på ett sätt som inte äventyrar tilltron till att polisens uppgifter sköts på behörigt sätt. Vid bedömningen av en polismans uppträdande tas hänsyn också till polismannens ställning och uppgifter inom polisförvaltningen.

9 d §

Bisysslor

En polisman får inte ta emot eller sköta en bisyssla som avses i 18 § 4 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994), om inte tillstånd därtill beviljas på ansökan.

En polisman får inte sköta en syssla som medför rättigheter eller skyldigheter som kan stå i strid med en polismans uppgifter enligt denna lag.

9 e §

En polismans kondition och yrkesskicklighet

En polisman skall upprätthålla den kondition och yrkesskicklighet som arbetsuppgifterna förutsätter. Bestämmelser om den konditionsnivå som olika arbetsuppgifter förutsätter samt om anordnande av konditionstester kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 §

Skydd mot brott och störande beteende

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon genom sitt uppförande orsakar eller om det utifrån hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i en motsvarande situation är sannolikt att han eller hon kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten.

22 a §

Befogenheter för en främmande stats tjänsteman

En i artikel 40 i tillämpningskonventionen till avtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (*Schengenkonventionen*) avsedd behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket har rätt att på finskt territorium förfölja en gärningsman som på tjänstemannens eget lands territorium ertappats på bar gärning eller flyende fot, samt att gripa personen i fråga och utföra en säkerhetsvisitation på finskt territorium enligt vad som bestäms i Schengenregelverket som är bindande för Finland. I fråga om stoppande av fordon och säkerhetsvisitation gäller dessutom vad som föreskrivs i 21 § 1 mom. och 22 § 1 och 5 mom.

Rätt att med maktmedel gripa den som har ertappats på bar gärning eller flyende fot föreligger dock endast, om den som skall gripas genom att göra motstånd försöker undvika att bli gripen och hjälp inte utan dröjsmål kan fås av en behörig finsk tjänsteman för gripandet. Angående förutsättningarna för att använda maktmedel och användningen av maktmedel gäller dessutom vad som annars föreskrivs i denna lag och i strafflagen (39/1889).

Den som gripits med stöd av 1 mom. skall utan dröjsmål överlämnas till häradets polisinsättning på den ort där gripandet skett, som också skall underrättas om andra åtgärder som vidtagits på finskt territorium och om följderna av dem.

Angående ersättning av skada som utomstående åsamkats av åtgärder som vidtagits av en i 1 mom. avsedd tjänsteman gäller vad som i 47 § 2 mom. bestäms om betalning av ersättning.

22 b §

Säkerhetskontroll

I polisinsrättningar och polisens övriga verksamhetslokaler kan ordnas säkerhetskontroller i syfte att sörja för säkerheten, trygga ordningen och skydda egendom.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av chefen för polisenheten.

Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till polisens verksamhetslokaler eller de som befinner sig där kontrolleras, likaså de saker de har med sig. Chefen för polisenheten avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller skall genomföras.

En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller någon annan som är anställd hos polisen eller av en person som har utbildats för uppgiften och som har godkänts av polisen (*säkerhetskontrollör*).

Säkerhetskontroller skall utföras så att de inte medför onödig olägenhet för dem som kontrolleras eller skadar egendom.

22 c §

Utförande av säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att med en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning kontrollera en person som önskar tillträde till eller befinner sig i polisens verksamhetslokaler samt de saker som personen medför, för att utreda att sådana föremål eller ämnen inte medförs genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera de saker som en person medför. Om det finns grundad anledning att misstänka att en person medför ett sådant föremål eller ämne som avses ovan, kan personen

kroppsvisiteras för att föremålet eller ämnet skall kunna hittas.

22 d §

Omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett i 22 c § avsett föremål eller ämne som har påträffats vid en säkerhetskontroll eller på något annat sätt eller vars innehav annars är förbjudet enligt lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag. Föremål och ämnen som fråntagits en kontrollerad skall, om det inte finns hinder för det enligt lag, återlämnas till personen i fråga när han eller hon lämnar polisens lokaler.

22 e §

Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll

Om en person vägrar underkasta sig en säkerhetskontrollåtgärd, kan säkerhetskontrollören avlägsna honom eller henne från polisens lokaler. För att avlägsna en person från lokalen kan säkerhetskontrollören vid behov använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan än en polisman eller en tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Bestämmelser om grunderna för frihet från straffansvar och om lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

22 f §

Närmare bestämmelser om säkerhetskontroll

Närmare bestämmelser om det tekniska utförandet av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontrollerna skall ordnas i praktiken samt om den säkerhetskontrollutbildning som skall

ordnas kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

3 kap.

Stadganden om inhämtade av information

28 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *teknisk övervakning* fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepat avlyssning av allmänheten, fordonsförare, fotgängare eller fordon med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

2) *observation* fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller dennes verksamhet,

3) *teknisk observation* fortlöpande eller upprepat, med hjälp av en teknisk anordning utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (*teknisk avlyssning*), iakttagande och avbildande av personen (*optisk övervakning*) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttas (*teknisk spårning*),

4) *täckoperation* fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en person eller persongrupp eller om personens eller gruppens verksamhet genom infiltration,

5) *bevisprovokation genom köp* ett köpeanbud eller ett sådant köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som skall betraktas som köp av ett ett provparti och som polisen gör i syfte att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller i syfte att återfå vinningen av ett brott, om inte syftet oundgängligen kräver köp av ett större parti än ett provparti eller köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som en bestämd helhet,

6) *teleövervakning* inhämtande av hemliga identifieringsuppgifter om telemeddelanden som har sänts från en teleanslutning, e-postadress eller annan teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i kommunikationsmarknads-

lagen (393/2003) eller som har mottagits till en sådan teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning, samt inhämtande av uppgifter om en mobilteleapparats läge och tillfällig stängning av en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning,

7) *teleavlyssning* hemlig avlyssning eller upptagning av ett meddelande som förmedlas till eller från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning genom ett kommunikationsnät som avses i 6 punkten för utredning av innehållet i meddelandet,

8) *användning av informationskällor* inhämtande av information genom att en person som inte tillhör polisförvaltningen används som informationskälla.

Bestämmelser om teleavlyssning, teleövervakning och optisk övervakning för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

30 a §

Observation som bedrivs av en främmande stats tjänsteman

En i artikel 41 i Schengenkonventionen avsedd behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket har rätt att, enligt vad som bestäms i Schengenregelverket som är bindande för Finland, fortsätta observation eller teknisk observation av en person på finskt territorium i syfte att utreda ett brott, om observationen eller den tekniska observationen har påbörjats på tjänstemannens eget lands territorium. Dessutom förutsätts att en finsk polisman eller, inom ramen för sin behörighet, en finsk gränsbevakningsman eller tullman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen på finskt territorium.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en finsk polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Angående observation och teknisk observation skall rapporteras till häradets polisinskrifning på den ort inom vars område observationen eller den tekniska observationen i huvudsak har skett.

31 §

Förutsättningar för teknisk observation

— — — — —
Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i 34 a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig eller medverkar till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om den optiska övervakningen riktar sig mot en i 1 mom. avsedd person som är omhändertagen av fängenvårdsväsendet, förutsätts dock att det på grund av personens uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i 34 a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman får även utföra teknisk observation av en person som befinner sig i en bostad, om detta är nödvändigt för att polisåtgärden tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas.

31 a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5 a kap. 2 § i tvångsmedelslagen eller ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av den persons uppträdan-

de som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

31 b §

Förutsättningar för bevisprovokation genom köp

En polisman har rätt att använda sig av bevisprovokation genom köp, om detta är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett häleri-brott eller en stöld eller ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år, eller för att finna ett föremål, ämne eller egendom som på grund av ett sådant brott olagligt innehas eller utbjuds till försäljning eller för att återfå vinningen av ett sådant brott.

31 c §

Förutsättningar för teleövervakning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleövervakning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan anslutning eller anordning, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett brott som är riktat mot ett automatiskt databehandlingssystem och begås med användning av en teleterminalutrustning, till koppleri, hotande av någon som skall höras vid rättskipning, olaga hot, narkotikabrott, straffbart försök till något av de brott som avses ovan eller till förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleövervakning i en situation som avses i 18 §

2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvärja fara som hotar liv eller hälsa.

31 d §

Förutsättningar för teleavlyssning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2—7 punkten eller 2 mom. i strafflagen, förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet eller finansiering av terrorism, och uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller utredning av brottet.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleavlyssning i en situation som avses i 18 § 2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvärja överhängande allvarlig fara som hotar liv eller hälsa.

31 e §

Avlyssningsförbud

Vad som i 5 a kap. 10 § i tvångsmedelslagen bestäms om förbud mot att avlyssna en misstänkt, gäller också annan teknisk avlyssning eller teleavlyssning som sker med stöd av denna lag än avlyssning som riktas mot den misstänkte.

31 f §

Inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge

Polisen kan beviljas tillstånd att få uppgifter om de mobilteleapparater om vilka uppgifter vid en viss tidpunkt registreras i telesystemet via en basstation som finns i närheten av en viss plats,

om erhållandet av uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som avses i 31 c § 1 mom. eller avvärjande av en fara som avses i 31 c § 2 mom.

32 a §

Beslut om täckoperation och bevisprovokation genom köp samt övervakning av täckoperation och bevisprovokation genom köp

Beslut om täckoperation fattas av en genom förordning av inrikesministeriet föreskriven chef för en polisenhet.

Beslut om bevisprovokation genom köp fattas av chefen för polisinrättningen i ett härad, chefen för centralkriminalpolisen, chefen för skyddspolisen eller av en polisman som denne förordnar och som hör till befälet.

Den polisenhet som har beslutat om en täckoperation eller bevisprovokation genom köp skall ge en rapport om verksamheten till inrikesministeriet, som årligen avger en berättelse om användningen av täckoperationer och bevisprovokation genom köp till riksdagens justitieombudsman.

32 b §

Domstolsbeslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation samt beslut om annan behandling av ett sådant ärende

Beslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge samt om teknisk observation i sådana i 31 § 2 mom. avsedda fall där den tekniska avlyssningen eller optiska övervakningen förutsätter att en anordning som används för observationen placeras i ett rum eller utrymme i vilket den som skall observeras vistas eller i ett fordon som den som skall observeras använder, eller där den tekniska avlyssningen eller den optiska övervakningen riktar sig mot en person som är omhändertagen av fängsvärdsväsendet, fattas av en i 1 kap. 9 § i tvångsmedelslagen avsedd domstol

eller en annan domstol där behandlingen av ärendet lämpligen kan ske.

Ett ärende som avses i 1 mom. avgörs utan hörande av den som observeras eller av innehavaren till det utrymme som skall avlyssnas eller övervakas. När ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängsvärdsväsendet behandlas i domstol, skall straffanstaltens direktör likväl ges tillfälle att bli hörd.

Angående behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. gäller dessutom i tillämpliga delar vad som bestäms i 5 a kap. 6, 7 och 9 §, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 § i tvångsmedelslagen.

32 c §

Polismans rätt att i brådskande fall besluta om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation

En polisman som hör till befälet beslutar om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller i 32 b § 1 mom. avsedd teknisk observation, om åtgärden inte tål uppskov. En polisman som hör till befälet beslutar om åtgärden tills domstolen har avgjort ett yrkande om att tillstånd skall beviljas för åtgärden. Yrkandet kan framställas även per telefon, varvid dess innehåll skall bekräftas skriftligen i efterhand. Yrkandet skall framställas så snart som möjligt och senast 24 timmar efter det att åtgärden har inletts. Domstolen skall tillställas en anmälan om att en åtgärd har upphört.

Den rätt som avses i 1 mom. gäller inte teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängsvärdsväsendet.

32 d §

Fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation när en polisman fattat beslut om åtgärden

Sedan domstolen fått ett yrkande eller en anmälan enligt 32 c § 1 mom. kan den förbjuda fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller teknisk observation eller uppställa begränsningar beträffande en åtgärd eller uppställa sådana villkor för användningen av information som den anser vara nödvändiga.

Angående behandlingen av ärendet i domstol gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 5 a kap. 6, 7 och 9 §, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 § i tvångsmedelslagen.

33 §

Meddelande om observation, teknisk observation, teleövervakning och teleavlyssning

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 31 § 1 mom. eller om placering av anordning som används för teknisk observation enligt 31 § 2 mom., en polisman som med stöd av 32 b § beslutat om teleavlyssning, teleövervakning eller teknisk observation eller framställt yrkande om detta till domstol eller en polisman som med stöd av 32 c § beslutat om teleövervakning eller teknisk observation skall efter det att den tekniska observationen, teleövervakningen eller teleavlyssningen har avslutats underrätta den person som varit föremål för åtgärden därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

Meddelande behöver inte lämnas om observation eller om teknisk observation enligt 31 § 4 mom. eller om vad en dylik åtgärd grundar sig på.

Den polisman som utfört teknisk avlyssning enligt 31 § eller teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt

32 b § eller teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 32 c § skall utan dröjsmål upprätta protokoll över åtgärden. Angående sådana protokoll bestäms närmare genom förordning av inrikesministeriet. Protokollet skall tillställas inrikesministeriet som årligen till riksdagens justitieombudsman avger en berättelse om användningen av sådan teknisk avlyssning, teleövervakning och teleavlyssning som avses i detta moment. Samtidigt skall också ges en utredning om användningen av teknisk observation i straffanstalter.

33 a §

Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas

När det är nödvändigt för att förhindra att observation, teknisk observation, bevisprovokation genom köp, en täckoperation eller användning av informationskällor avslöjas, kan polisen använda vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda vilseledande eller förtäckta registeranteckningar eller framställa och använda falska dokument.

Beslut om en registeranteckning som avses i 1 mom. och om framställning av dokument fattas av en genom förordning av inrikesministeriet föreskriven chef för en polisenhet.

En polisenhet som har fattat beslut om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas skall föra en förteckning över anteckningarna och dokumenten, utöva tillsyn över användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.

Beslut om användning av registeranteckningarna och dokumenten fattas av en polisman som hör till befälet.

Den polisenhet som har beslutat om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas och den polisenhet som har beslutat om användningen av registeranteckningarna eller dokumenten skall göra upp en rapport om registeranteckningarna, framställningen av dokumenten samt användningen av anteckningarna och dokumenten till inrikesministeriet, som årligen

skall avge en berättelse om saken till riksdagens justitieombudsman.

33 b §

Rättelse av registeranteckning

En registeranteckning som avses i 33 a § skall rättas när rättelsen inte längre äventyrar syftet med inhämtande av information eller förundersökning av brott eller inte längre är nödvändig för att förhindra avslöjande av att information inhämtas.

34 §

Hantering av material

En polisman som tillhör befälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30, 31 och 31 f § och de upptagningar som erhållits genom teknisk övervakning enligt 31 §. Uppgifter som enbart berör utomstående skall utan dröjsmål förstöras efter granskningen, om de inte behövs för utredning av brott.

36 §

Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Polisen har rätt att av ett teleföretag och av en sammanslutningsabonnent eller med en teknisk anordning få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, eller uppgifter som specificerar en teleanslutning, e-postadress, annan teleadress eller en teleterminalutrustning, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet. För inhämtande av information får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera teleanslutningar och teleterminalutrustningar. Kom-

munikationsverket skall kontrollera att en teknisk anordning uppfyller kraven enligt detta moment samt att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller service.

I fråga om teleavlyssning, teleövervakning och inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge gäller vad som bestäms särskilt.

36 a §

Användning av informationskällor

Polisen kan använda en person som inte hör till polisförvaltningen som informationskälla för att sköta en uppgift enligt 1 §.

Uppgifter om en informationskälla kan registreras i ett personregister. På behandlingen av uppgifterna tillämpas lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

Informationskällan kan betalas ett arvode. En förutsättning för att arvode skall betalas är att informationskällan är registrerad. Av grundad anledning kan arvode betalas även till en oregistrerad informationskälla. I fråga om skatteplikt för arvodet föreskrivs särskilt.

42 §

Komplettering av polispersonalen

Den som hör till den kompletterande polispersonalen kan placeras som ordningsvakt enligt 18 § i lagen om sammankomster vid tillfällen som har samband med utbildningen av kompletterande polispersonal och kan förordnas att vid ett sådant tillfälle reglera trafiken så som avses i 49 § i vägtrafiklagen. Bestämmelser om godkännande för ett uppdrag som ordningsvakt, om behörighetskraven för en ordningsvakt samt om en ordningsvakts befogenheter och skyldigheter finns i lagen om ordningsvakter (533/1999) samt om förordnande av en person att reglera trafiken

och om en sådan persons befogenheter i vägtrafikförordningen (182/1982).

43 §

Tystnadsplikt

Tystnadsplikten utgör inte hinder för röjande av uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att avvärja en betydande skada på miljön, egendom eller förmögenhet eller för att trygga statens säkerhet.

I fråga om utlämnande av uppgifter i polisens personregister via teknisk anslutning eller i maskinläsbar form till en annan polisenhet och andra myndigheter och om utlämnande av uppgifter till utlandet bestäms i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, samt om användning av personregister när säkerhetsutredningar ges i lagen om säkerhetsutredningar (177/2002).

44 §

Rätt att förtiga uppgifter

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja identiteten hos en person av vilken han eller hon i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter som denne har lämnat konfidentiellt, och inte heller taktiska eller tekniska metoder som skall hemlighållas.

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja uppgifter om identiteten hos en person som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation, om röjande av uppgifterna skulle äventyra säkerheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation eller denne närstående personers säkerhet, möjligheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation att sköta motsvarande uppgifter i framtiden eller äventyra inhämtandet av information.

45 a §

Frivilligverksamhet

Polisen kan anlita frivilligorganisationer som hjälp i efterspaningsuppgifter samt för andra biståndsuppgifter som inte omfattar betydande utövning av offentlig makt.

Beslut om att anlita en frivilligorganisation för efterspaningsuppgifter fattas av den polisman som leder efterspaningsuppdraget. Beslut om att anlita en frivilligorganisation för någon annan biståndsuppgift fattas av en polisman som hör till befälet.

47 §

Betalning av ersättningar

De direkta kostnader som sådan hjälpverksamhet som avses i 45 eller 45 a § orsakat ersätts av statens medel. Den som deltagit i hjälparbetet har rätt att av statens medel få ett skäligt arvode enligt den tid han eller hon har använt för verksamheten.

För olycksfall som drabbat den som har deltagit i hjälpverksamhet enligt 45 eller 45 a § betalas ersättning av statens medel enligt samma grunder som föreskrivs i fråga om ersättning för olycksfall i arbete, dock inte om den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948). Ett ärende som gäller ersättning enligt detta moment behandlas i första instans av Statskontoret.

Skador som åsamkats den som deltagit i hjälpverksamhet ersätts av statens medel så som bestäms i lagen om ersättande av vissa skador som

uppkommit i tjänsteutövning eller arbetsuppgift i statens tjänst (794/1980).

54 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om
1) polisens funktionella ledningsförhållanden, särskilda uppgifter i samband med polisundersökning i vissa fall, förfarandet vid ansökan om och utbetalning av ersättningar enligt 47 §, polisens emblem, tjänstemärke och beväpning,

Inrikesministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om beviljande av polisbefogenheter, behandlingen av gripna, förvaring av egendom som omhändertagits, polisundersökning, stoppande av fordon, automatisk övervakning av vägtrafiken, användning av maktmedel, fasttagande, förvaring och avlivande av djur, lämnande av handräckning i andra fall än de som avses i 2 mom. 3 punkten, ordnande och övervakning av teknisk övervakning, observation, teknisk observation, täckoperationer, bevisprovokation genom köp och teleövervakning, teleavlyssning samt användning av informationskällor, om registrering av polisåtgärder samt om uniformens modell och om märken som används i samband med uniformen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En polisman som vid ikraftträdandet av denna lag sköter en sådan bisyssla som avses i 9 d § skall söka nödvändigt tillstånd eller sluta sköta bisysslan inom ett år efter denna lags ikraftträdande.

Lag

om ändring av 2 och 5 a § i lagen om offentlighet vid rättegång

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 21 december 1984 om offentlighet vid rättegång (945/1984) 2 § 1 mom. och 5 a § 2 mom., sådana de lyder, 2 § 1 mom. i lag 624/1999 och 5 a § 2 mom. i lag 404/1995, som följer:

2 §

Uppgifter om rättegång

Anteckningar i domstolars diariéer och andra register över handlingar om parternas namn ävensom om ärendets art samt tidpunkten och platsen för förhandlingen blir offentliga då anteckningarna har gjorts. I ett ärende som gäller tvångsmedel som avses i 5 a kap. i tvångsmedelslagen (450/1987), polisåtgärder som avses i 32 b § i polislagen (493/1995) eller tullåtgärder som avses i 20 f § i tullagen (1466/1994) är dessa anteckningar offentliga först när den för brott misstänkte eller den som är föremål för polis- eller tullåtgärd senast skall underrättas om användningen av tvångsmedel eller om en polis- eller tullåtgärd, om inte domstolen beslutar något annat.

5 a §

Om offentlighet vid förhandling i vissa straffrättsliga ärenden

— — — — —
Ett mål som gäller tvångsmedel som avses i 5 a kap. i tvångsmedelslagen, polisåtgärder som avses i 32 b § i polislagen eller tullåtgärder som avses i 20 f § i tullagen handläggs samt beslut avkunnas också vad gäller de tillämpade lagrummen och domslutet utan att allmänheten är närvarande. Beslutet och rättegångsmaterialet blir offentliga när den för brott misstänkte eller den som är föremål för polis- eller tullåtgärden senast skall underrättas om att tvångsmedlet används eller att polis- eller tullåtgärden vidtas, om inte domstolen beslutar något annat.

— — — — — Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 48 § i vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 48 § i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981), sådan denna paragraf lyder delvis ändrad i lagarna 449/1989, 117/1992, 23/2001 och 476/2001, ett nytt 5 mom. i stället för det 5 mom. som upphävts genom nämnda lag 117/1992, som följer:

48 §

Undantagsstadganden

En polisman, en tullman och en gränsbevakningsman har i observationsuppgifter, en polisman och en tullman i tekniska observationsuppgifter och en polisman i täckoperationsuppgifter

och uppgifter som har samband med bevisprovokation genom köp samma rätt som en förare av en polisbil som avger föreskrivna ljus- och ljudsignaler att med iakttagande av särskild försiktighet avvika från bestämmelserna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 92 § 1 mom. 20 punkten samt *fogas* till lagen en ny 92 b § som följer:

Helt eller delvis skattefria förvärvsinkomster

92 b §

Vittnesarvode och belöning för tips

Skattepliktig inkomst är inte

1) ersättning enligt lagen om bestridande av bevisningskostnader med statens medel (666/1972) av statens medel för kostnader för

resa och uppehälle samt för ekonomisk förlust, samt

2) ersättning eller arvode som en myndighet betalar eller förmedlar för information som har bidragit till att ett brott har förebyggts eller utretts, en gärningsman har gripits eller den nytta som ett brott har medfört har återfåtts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 22 augusti 2003 om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 2 § 3 mom. 11 punkten, 4 § 4 mom., 6 § 2 mom., 19 § 2 mom., 22 § 1 mom. 9 punkten, 26 § 1 mom. 2 punkten och 45 § 1 mom. 5 punkten, samt *fogas* till 2 § 3 mom. en ny 12 punkt och till 22 § 1 mom. en ny 9 a-punkt som följer:

2 §

Informationssystemet för polisärenden

I informationssystemet får även annan nödvändig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 § 1 mom. polislagen registreras enligt följande:

11) för sökning av en handling i polisens datorarkiv anmälan om uppgifter om undersökningen och handräckningen och identifikationsuppgifter i fallet samt sammandrag av redogörelsen (*arkivuppgifter om undersökning och handräckning*),

12) uppgifter om en person som inte hör till polisförvaltningen och som har använts som informationskälla för hindrande, avslöjande eller utredning av brott samt uppgifter om hur informationskällan har använts samt om tillsynen (*uppgifter om informationskälla*).

4 §

Informationssystemet för misstänkta

Endast polispersonal som förordnats till kriminalunderrättelse-, brottsanalys- och observationsuppgifter har genom teknisk anslutning tillgång till informationssystemet för misstänkta.

6 §

Polisens övriga personregister

För att användas av en eller flera polisenheter kan även inrättas

1) andra personregister för polisen än sådana informationssystem som avses i 2—5, 30 och 31 §,

2) ett tillfälligt register för sådan brottsanalys som behövs för att förhindra, avslöja eller utreda ett brott på vilket kan följa fängelse, i vilket får samköras, lagras och annars behandlas uppgifter i de informationssystem som avses i

2—4 §, uppgifter som i samband med utförandet av ett enskilt polisuppdrag har inhämtats genom kriminalunderrättelseverksamhet, observation eller iakttagelser, samt uppgifter som nämns i 14 § 2 punkten.

19 §

Utlämnande av uppgifter till andra myndigheter

Tjänstemän vid försvarsmakten, gränsbevakningsväsendet eller tullverket som förordnats till kriminalunderrättelse-, brottsanalys- eller observationsuppgifter, kan utan hinder av sekretessbestämmelserna av den registeransvarige av särskilda skäl få teknisk anslutning till det informationssystem för misstänkta som avses i 4 § samt register som avses i 6 § 2 mom. 2 punkten. Det samma gäller tjänstemän vid fängelseväsendet som förordnats till kriminalunderrättelse-, brottsanalys- eller observationsuppgifter och som har sådana särskilda polisbefogenheter som regleras i 8 § i polislagen.

22 §

Utplåning av uppgifter ur informationssystemet för polisärenden

Ur informationssystemet för polisärenden skall uppgifter utplånas enligt följande:

9) av undersöknings- och handräckningsuppgifterna brottsanmälningsuppgifter då ett år har förflutit sedan åtalsrätten för det misstänkta brottet preskriberades och övriga anmälningsuppgifter då fem år har förflutit sedan anmälningen registrerades; om en anmälan om brott gäller flera brott utplånas uppgifterna då ett år har förflutit sedan åtalsrätten för det senaste misstänkta brottet preskriberats; om endast en tidsintervall under vilken brottet har begåtts har kunnat fastställas, beräknas tiden för utplåning av uppgifter från och med den senaste tidpunkten,

9 a) uppgifter om informationskälla då tio år har förflutit sedan den sista anteckningen om information.

vakning; senast tre år efter att behovet av att bevara uppgifterna undersöktes skall en ny kontroll av behovet göras och den nya kontrollen antecknas.

26 §

Utplåning av uppgifter ur övriga personregister

Ur de i 6 § avsedda personregister som har inrättats för skötseln av de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. polislagen utplånas uppgifter enligt följande:

2) ur personregister som avses i 6 § 2 mom. 2 punkten då fem år och ur andra personregister som har inrättats för en eller flera polisenheter, då tio år har förflutit sedan den gärning, åtgärd eller händelse som föranledde registreringen antecknades, om inte uppgifterna fortfarande behöver bevaras på grund av undersökning eller över-

45 §

Inskränkningar i rätten till insyn

Rätten till insyn gäller över huvud taget inte

5) andra uppgifter om klassificering, observation, tillvägagångssätt eller informationskälla i fråga om en person eller gärning som har registrerats i polisens personregister.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 3 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 februari 2004 om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen (148/2004) 3 § 1 mom. som följer:

3 §

Rätt för en tjänsteman i en annan medlemsstat att genomföra täckoperationer och bevisprovokationer genom köp i Finland

Med stöd av en framställning om rättslig hjälp som en behörig myndighet i Finland har godkänt enligt lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan en behörig tjänsteman i en

annan av Europeiska unionens medlemsstater för utredning av brott ges rätt att genomföra täckoperationer och bevisprovokationer genom köp på finskt territorium i enlighet med 6 kap. 7 § i tvångsmedelslagen (450/1987) och 28, 31 a, 31 b, 32 a och 33 a § i polislagen (493/1995). En tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater kan ges motsvarande rätt också på grundval av en framställning

om rättslig hjälp som en behörig myndighet i
Finland har gjort hos medlemsstaten i fråga.

Denna lag träder i kraft den

20 .

— — — — —

Lag

om ändring av 2 § i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 maj 2004 om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (427/2004) 2 § 1 mom. som följer:

2 §

Med stöd av en framställan som bifallits av den behöriga myndigheten i Finland enligt konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar, kan en behörig tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen ges rätt att på Finlands territorium för att hindra och utreda brott genomföra täckoperationer och bevisprovokation genom köp enligt 6 kap. 7 § i tvångsmedelslagen (450/1987) samt

28, 31 a, 31 b, 32 a och 33 a § i polislagen (493/1995). En tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen kan ges motsvarande rätt även med stöd av en framställan som den behöriga myndigheten i Finland gjort till denna medlemsstat.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den

2005.

Helsingfors den 22 juni 2005
